

Европейски икономически и социален комитет

SOC/428

**Европейска година на
гражданите (2013 г.)**

Брюксел, 29 март 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно
Европейската година на гражданите (2013 г.)“**

COM(2011) 489 final - 2011/0217 (COD)

Докладчик: г-н **Andris Gobiņš**

На 21 септември 2011 г. Съветът реши, в съответствие с член 21, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно Европейската година на гражданите (2013 г.)“
COM(2011) 489 final – 2011/0217 (COD).

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 29 февруари 2012 г.

На 479-ата си пленарна сесия, проведена на 28 и 29 март 2012 г. (заседание от 28 март 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 137 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 11 гласа „въздържал се“.

*

* *

„Гражданското общество е един от начините да изразим пълноценно нашата човешка природа.“
Вацлав Хавел

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 Европейската комисия планира да обяви 2013 г. за „Европейска година на гражданите“¹. Европейският икономически и социален комитет подчертава, че гражданите играят централна роля за осигуряване бъдещето на Европа и нейната интеграция и подкрепя редица идеи, изложени в разглежданото предложение. Съвместно със своите партньори Комитетът вече е извършил значителна подготвителна работа с цел да улесни успеха на Европейската година на гражданите и ще продължи да работи целенасочено в тази посока.

¹ [COM\(2011\) 489 final – 2011/0217 \(COD\)](#).

- 1.2 Комитетът изразява съжаление, че в настоящото предложение на Европейската комисия относно Европейската година (2013 г.) се съдържат пропуски. В настоящото си предложение Европейската комисия не е изпълнила нито искането на организациите на гражданското общество да посвети тази година на активното гражданско участие, нито призива на Европейския парламент да акцентира специално върху новите права на гражданите, произтичащи от влизането в сила на Договора от Лисабон. Като препоръчва да бъдат направени редица допълнения и конкретни изменения, ЕИСК приканва целите на тази година да се доближат до потребностите на гражданите, за да се превърне в наистина положителен опит.
- 1.3 Големите бъдещи предизвикателства пред Европа и нейните граждани налагат да бъдат определени приоритетите за европейската тематична година. Слабото доверие на гражданите в Европейския съюз, скептицизмът им относно възможността им да влияят на решенията на ЕС, апатията и липсата на участие в процеса на вземане на решения засягат основно европейския идеал, вредят на качеството на решенията и на дългосрочното развитие на Съюза.
- 1.4 Основната цел на тематичната година трябва да бъде активното гражданство и гражданското участие. Тази година трябва да насърчава информирано и активно гражданско участие като фактор за приобщаване към процесите на европейска интеграция и към политическия и обществения живот. ЕИСК препоръчва да се уточни правното основание на европейската година и да се преформулира наименованието □, както следва: „Европейска година на активното гражданство и гражданското участие“.
- 1.5 Комитетът припомня, че понятията „активно гражданство“ и „гражданско участие“ включват утвърждаването на основните ценности на демокрацията и на ЕС, дебата относно спазването на политическите, икономическите и социалните права на гражданите и относно техните задължения и укрепването на чувството на принадлежност към ЕС. Тази европейска година трябва да акцентира върху многообразните потребности на обществото и борбата срещу дискриминацията и неравенствата, като по-конкретно бъде отделено специално внимание на жените и на хората с увреждания.
- 1.6 Административните органи на институциите, на европейско и национално равнище, трябва да работят без никакво забавяне за осъществяването на посочените цели. Този процес трябва да протече в рамките на интензивен диалог с гражданското общество на всички етапи от процеса на вземане на решения и на всички равнища (местно, национално и европейско).
- 1.7 В този контекст мобилността е цел, макар е непряка, която заслужава да бъде подкрепена.

- 1.8 Следва да се преразгледа финансовата рамка, отпусната за Европейската година и за участието в нея. Сумата трябва да бъде подходяща, стабилна и пропорционална на значението на поставената цел, като се има предвид, че демократичният дефицит би струвал по-скъпо. Намаленото финансиране (от приблизително 17 млн. евро през 2010 г. на приблизително 1 млн. евро за 2013 г.) не позволява разглеждането на важни въпроси.
- 1.9 За да се продължат добрите практики и да се гарантира максимална отвореност и координация на действията, европейските организации и мрежи на гражданското общество, членуващи в групата за връзка, и други партньори, с подкрепата на ЕИСК, създадоха алианс за осъществяването на тематичната година, който е готов да поеме важна роля в провеждането на мероприятията през годината, както и в изготвянето на допълнителни препоръки. Комитетът се ангажира да разработи и изпълни широка програма за участие, прозрачност и иновации, която да покаже на обществото и на институциите на ЕС предимствата от ангажираността на обществото, като същевременно служи по някои въпроси като пилотен проект за други инициативи.

2. Контекст на становището

- 2.1 През 2013 г. ще бъде отбелязана двадесетата годишнина от въвеждането на понятието „гражданство на Европейския съюз“ с Договора от Маастрихт. С Договора от Лисабон (член 10, параграф 3 и член 11 от Договора за Европейския съюз, ДЕС) се предоставят редица нови права на гражданското общество: следва да се подчертае по-специално задължението за всички институции на ЕС да насърчават демократичното участие в процеса на вземане на решения, както в индивидуален план, така и по отношение на организираното гражданско общество². За съжаление днес тези права не се усещат пълноценно от обществото.
- 2.2 Отговаряйки частично на призива на Европейския парламент, Европейската комисия предложи 2013 г. да бъде обявена за „Европейска година на гражданите“. В своите предложения тя се концентрира върху конкретните правни аспекти, които покриват една малка част от понятието „гражданство“. Гражданството на Европейския съюз представлява един от най-ефективните инструменти за изграждане на обща идентичност. Демокрацията, свободата, правовата държава, равенството и правата на човека са по смисъла на член 2 от ДЕС основните ценности на Европейския съюз³. Те

² [ДЕС ОВ С 83 от 30 март 2010 г.](#) Член 10, параграф 3 от ДЕС гласи, че: „Всеки гражданин има право да участва в демократичния живот на Съюза. Решенията се вземат възможно най-открито и възможно най-близо до гражданите.“ Освен това член 11 от ДЕС гласи:

„1. Институциите предоставят чрез подходящи средства на гражданите и представителните организации възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Съюза.

2. Институциите поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с представителните организации и гражданското общество.

3. С цел да осигури съгласуваност и прозрачност на дейността на Съюза, Комисията провежда широки консултации със заинтересованите страни.“

³ [Договор за Европейския съюз ОВ С 83, 30.3.2010 г.](#)

имат изключително значение за укрепването на демократичния процес, гражданското съзнание и чувството на принадлежност към ЕС, най-вече в тези времена на криза и възможни промени. За съжаление в предложението на Комисията не им е отделено достатъчно внимание.

- 2.3 В неотдавнашна анкета на Евробарометър само 43% от анкетираните са заявили, че знаят какво означава да си европейски гражданин, а 32% считат, че са добре или много добре информирани за правата им като граждани на ЕС⁴. През 2009 г. процентът на гражданите с право на глас, които участваха в изборите за Европейски парламент беше едва 43%⁵, тоест много по-ниска избирателна активност в сравнение с националните избори – приблизително 67%)⁶. Едва 30% от гражданите смятат, че могат лично да влияят на процесите в ЕС и тази цифра намалява⁷. Според анкетираните в проведеното през 2009 г. проучване на Евробарометър основният приоритет, за да се гарантират ефективно правата на гражданите, е да се подобри диалогът с институциите на ЕС (37%)⁸. В становища от 1992 и 1993 г., които са учудващо актуални и днес, ЕИСК вече постави въпроси относно необходимостта от гражданското участие, проблемите, свързани с легитимността, учението за общността, информацията за гражданите и доверието, което те имат в собствените си сили, стопяването на демократичния дефицит и т.н.⁹.
- 2.4 Пропуските в европейското законодателство, неговото неспазване и често критикуваната липса на желание от страна на институциите на ЕС да започнат реален диалог също са големи предизвикателства за Европейския съюз. Например според специално проучване на Евробарометър, проведено през 2011 г., едва една трета, а дори и по-малко, от гражданите ЕС заявяват, че са удовлетворени, напълно или отчасти, от ефективността на администрацията на ЕС, от готовността □ да предоставя услуги и от нейната прозрачност. Другите изразяват недоволството си, най-вече по отношение на липсата на прозрачност, или нямат мнение по въпроса¹⁰.

4 [Експресно проучване на Евробарометър 294, публикувано през октомври 2010 г.](#)

5 [COM\(2010\) 605 final.](#)

6 [Евростат. Участие в изборите за национален парламент и за ЕП.](#)

7 Евробарометър стандарт 75, публикуван през август 2011 г.

8 Вж. Евробарометър стандарт 72, есен 2009 г., том 2. През 2011 г. приоритетите, които анкетираните посочиха като най-важни (от предварително зададен списък), бяха правото на свободно движение и пребиваване в ЕС (48%), добро управление от институциите на ЕС (33%), правото на подаване на жалби до Европейския омбудсман (32 %), достъпа до документите на институциите на ЕС (21 %), участието в изборите за Европейския парламент, когато живееш в друга държава членка (21 %), правото на петиция пред Европейския парламент (20 %) и възможността за предлагане на законодателни мерки чрез гражданска инициатива (19 %). Вж: [Специален Евробарометър 75.1, публикуван през април 2011 г.](#)

9 Становища на ЕИСК „Повече демокрация за Европа и нейните институции“, „Подобряване на информацията за гражданите и социалните фактори“, „Ролята на омбудсмана пред Европейския парламент“, [ОВ С 352/63 от 30 декември 1993 г.](#)

10 Вж: [Специален Евробарометър 75.1, публикуван през април 2011 г.](#)

2.5 Тези данни са показателни за пропастта, която разделя гражданите от административните органи на ЕС, и свидетелстват за слабото участие в тяхната работа¹¹ и дори водят до съмнение у някои относно легитимността на решенията на администрацията като цяло или силното влияние, упражнявано от Европейската комисия, върху държавите, засегнати от кризата. Последиците са във всички случаи един не толкова ефективен, обединен и силен Европейския съюз. Ето защо трябва да се използва Европейската година (2013 г.), за да се поставят на дневен ред тези въпроси и с помощта на гражданите да се внесат чувствителни подобрения, както и да се обсъди бъдещото развитие на гражданството.

3. Общи бележки

Основна идея и название на Европейската година

3.1 ЕИСК подкрепя идеята Европейската година (2013 г.) да бъде свързана с темата за гражданството. Той счита, че тази година трябва да бъде концентрирана върху съответствието на политиките на ЕС с ценностите, интересите и потребностите на гражданите. Ето защо нейната цел трябва да бъде информираното **участие** на всички граждани на ЕС в процеса на вземане на решения, на всички равнища и на всички етапи от вземането на решение, върху **активното гражданство** в неговата цялост; както и върху **европейското съзнание и принадлежност**, мира, свободата, правовата държава, равенството, солидарността и зачитането на правата на човека.

3.2 ЕИСК предлага следното наименование на тематичната година: „**Европейска година на активното гражданство и гражданското участие**“¹².

3.3 В настоящото предложение за решение¹³ се отделя прекомерно значение на свободното движение на хората и на правата, с които трябва да разполагат в трансграничен контекст. **Делът на мобилни граждани остава незначителен**, а в някои страни, по-конкретно Румъния и България, мобилността е силно затруднена, въпреки че тези държави отговарят на критериите за Шенген. Освен това 2006 г. вече беше обявена за Европейска година на мобилността на работниците.

3.4 В настоящото предложение на Европейската комисия гражданството на Европейския съюз се свежда до няколко правни елемента, въпреки че то покрива много по-широк спектър от аспекти. **Гражданството има и други аспекти, по-конкретно политически, граждански, икономически, социален¹⁴ и културен.**

11 [ОВ С 318, 23 декември 2006 г., стр. 163.](#)

12 Държавите, които традиционно възприемат гражданството като активно, биха могли да използват съкратеното наименование.

13 [COM\(2011\) 489 final – 2011/0217 \(COD\).](#)

14 [ОВ С 376 от 22 декември 2011 г., стр. 74.](#)

Правни аспекти на Европейската година

- 3.5 ЕИСК подкрепя предложението, включено в разглеждания документ, за подобряване на **диалога и обмена на информация** между институциите и гражданите на ЕС, но счита, че трябва да се отдели централно място на **демократията на участието** и на активното гражданство. Следва да се прилагат и изпълняват пълноценно новите права и задължения в тази област, съдържащи се в Договора от Лисабон¹⁵, на които Европейският парламент прикани да се акцентира през 2013 г.¹⁶. Трябва незабавно да се гарантира открит и прозрачен диалог между гражданите и административните органи на всички равнища.
- 3.6 ЕИСК приканва също в предложението за решение да бъдат включени ясни и точни позовавания на всички разпоредби, касаещи демокрацията и участието, посочени в Договора за Европейския съюз (ДЕС) и в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), в частност **член 11 от ДЕС и член 15 от ДФЕС**, но също и преамбюла и член 1, член 3, параграфи 2, 6 и 10 от ДЕС¹⁷.
- Член 1, параграф 2 от ДЕС гласи, че „Настоящият договор бележи нов етап в процеса на изграждане на все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се вземат при възможно най-голямо зачитане на принципа на откритост и възможно най-близо до гражданите“¹⁸.*
- 3.7 Следва да се **разшири правното основание** на тематичната година, така че да могат да се осъществят посочените по-горе цели, като бъдат отразени всички аспекти на гражданството и се гарантира неговото функциониране и развитие във всички области на политическата дейност.
- 3.8 ЕИСК подчертава, че **всяка държава членка** също носи отговорност за участието на обществото в процеса на вземане на решения в ЕС, както например е посочено в решение на Конституционния съд на Германия и използвания от него термин „отговорност в областта на интеграцията“¹⁹.
- 3.9 ЕИСК би искал да акцентира върху принципа на **равенство между гражданите**, утвърден с член 9 от ДЕС²⁰. Ето защо той призовава в рамките на европейската 2013 година да бъде отделено внимание на групите граждани, страдащи от дискриминация. Следва да се предприемат конкретни мерки, които да гарантират на

15 [ОВ С 354 от 28 декември 2010 г., стр. 59.](#)

16 [Резолюция на Европейския парламент, 15 декември 2010 г. \[2009/2161\(INI\)\].](#)

17 [ОВ С 83, 30 март 2010 г.](#)

18 [ОВ С 83, 30 март 2010 г.](#)

19 Решение на германския Конституционен съд, [BVerfG, 2 BvE 2/08, 30 юни 2009 г.](#)

20 [ОВ С 83, 30 март 2010 г.](#)

всички граждани равни възможности да упражняват правото си на участие, икономическите и социалните си права, както и другите си права, независимо от своя произход и гражданство, възраст, специфични потребности, здравословно състояние, богатство, религиозно убеждение, семейно положение или други подобни характеристики. Между жените и мъжете трябва да бъде установено пълно равенство²¹. Следва да се отдели специално внимание на **борбата срещу радикалните или антидемократични идеологии и дейности**.

- 3.10 ЕИСК настоява също така върху **външното измерение** на активното гражданство. При изпълнението на инициативите, свързани с европейската година, би било целесъобразно да се осъществява сътрудничество със съседните на ЕС страни. Комитетът приканва ЕС в един последователен подход да зачита своите принципи и основни ценности във външните си отношения²², да укрепва участието на гражданското общество в изготвянето на външната си политика и да започне подготовката за 2015 година, която ЕИСК предлага да бъде посветена на сътрудничеството и развитието.

Свободното движение на хора

- 3.11 ЕИСК подкрепя свободно движение на хората като един от непреките приоритети наред с други²³ подобно на Комисията, която в разглежданото предложение изразява решимостта си да **премахне продължаващите пречки**²⁴, за да даде възможност на всички граждани на ЕС, без никаква дискриминация, да упражняват свободно правата си. Същевременно призовава вниманието да се концентрира върху **конкретни и практически действия** с дългосрочен положителен ефект. Те биха могли по-конкретно да се състоят в създаване или разширяване на програмите и инструментите за насърчаване, изготвяне и прилагане на нови нормативни актове или по-строг контрол и преследване на нарушенията на законодателството на ЕС.
- 3.12 В рамките на Европейската година 2013 г., трябва също да се обърне специално внимание на правото на гражданите да получават **помощ** от **дипломатическите и консулските представителства** на други държави членки, когато се намират в трета страна.

21 Вж. по-специално досие REX/307 (докладчик: г-жа Sharma и [Експресен Евробарометър 294, публикуван през октомври 2010 г.](#) Групите, които в най-слаба степен разбират значението на европейското гражданство, са жените и работниците, упражняващи физически труд.

22 Вж. по-конкретно становището на ЕИСК относно „Стратегия за ефективно прилагане на Хартата на основните права от Европейския съюз“, ОВ С 376 от 22 декември 2011 г., стр. 74.

23 [ОВ С 228, 22 септември 2009 г., стр. 28.](#)

24 [COM\(2010\) 603 final.](#)

- 3.13 ЕИСК отбелязва, че мобилността на хората трябва да се проучи и в контекста на **демографското** развитие, както и да бъдат посочени положителните последици върху **заетостта и конкурентоспособността**. Мобилността насърчава също развитието, използването и зачитането на европейското законодателство в редица области, например правата на потребителите, движенията на стоки, услуги и капитали, здравните грижи, образованието, правото на глас и участие в изборите за Европейския парламент при пребиваване в друга държава членка на ЕС, придобиването на езикови, межкултурни и социални познания, както и на други права и социални и икономически гаранции. Ето защо мобилността на хората означава и да се даде възможност на хората да се възползват от предимствата на единния пазар и да допринасят за постигането на целите за растеж, поставени със стратегията „Европа 2020“.

Организационни аспекти на Европейската година

- 3.14 Организационната част на Европейската година (2013 г.) трябва да съответства на заявените цели и ценности. ЕИСК приветства идеята **процесът** на планиране и провеждане да бъде възможно най-**отворен**, да включва участието на всички заинтересовани лица на всички равнища и на всички етапи, по-конкретно участието на Комитета на регионите, неговото собствено участие, на представителите на организациите на гражданското общество (ОГО), в това число социалните партньори, както и на административните органи на национално и местно равнище.
- 3.15 ЕИСК настоява да бъде отделено специално внимание на сътрудничеството с **училищата и висшите учебни заведения** и на техните дейности. Всяка държава членка трябва да осъзнае ролята си и да изготви съответните педагогически програми, които биха могли да бъдат подкрепени от Европейската комисия.
- 3.16 За провеждането на консултации с гражданското общество трябва да се изготви **конкретна методология** и сборник или наръчник с добри практики.
- 3.17 Трябва да се проучат внимателно възможностите, предлагани от **съвременните технологии**, по-конкретно социалните мрежи и други средства, чието съдържание се определя от участието на потребителите, по-конкретно като се създаде рубрика за консултации в интернет сайтовете на всички институции на ЕС.
- 3.18 Освен това Комитетът приканва да се осигури прозрачна и **ефективна координация** на Европейската година (2013 г.) на всички равнища и между всички участници, а именно като се използват в максимална степен възможностите на координационните комитети, чрез създаването на ефикасни механизми за обмен на опит на национално равнище.

- 3.19 Въз основа на натрупан убедителен опит от предходни тематични европейски години Комитетът изрази подкрепата си за създаването от страна на европейските организации и мрежи, участващи в групата за връзка на ЕИСК, и други партньорски организации на широка и отворена **коалиция** от организации на гражданското общество **в подкрепа на провеждането на мероприятия през тази тематична година**, както и готовността си за сътрудничество с тази коалиция. От своя страна ЕИСК възнамерява да създаде група за координация, която да следи протичането на годината и да допринесе за успешното провеждане. За тази цел следва да бъде установено и тясно сътрудничество между коалицията на гражданското общество и групата за координация на ЕИСК. Комитетът смята, че заедно с партньорите си на равнище ЕС и държави членки може да допринесе съществено в тази връзка благодарение на работата, свързана със сравнителен анализ, сътрудничество и мотивиране, извършена сред участниците от гражданското общество, които ще станат съвместно отговорни за провеждането на тематичната година. Така се предоставя възможност ЕИСК да сподели уникалното си ноу-хау в областта на постигане на граждански консенсус и сътрудничество.
- 3.20 ЕИСК призовава за изготвяне и прилагане на конкретни мерки с цел да се гарантира **връзка между различните тематични години и непреходността на резултатите от проявата**. Той препоръчва да се свържат по отношение на съдържанието европейските години 2010 до 2013²⁵ и следващите, по-конкретно 2014 г., която той предложи да бъде посветена на въпросите, свързани със семейството.
- 3.21 Необходимо е не само да се предприемат информационни кампании, но също и да се разгърнат конкретни и практически действия и подходи, разработени от лицата, вземащи решения, в сътрудничество с обществото. Трябва да се внесе баланс и да се променят препоръчаните действия, посочени в член 3 от разглежданото предложение, в съответствие с препоръките на настоящото становище, като водещата цел бъде пълно изпълнение на разпоредбите на член 10 и член 11 от Договора за Европейския съюз.

4. Специфични бележки

Участие на обществото и легитимност на решенията

- 4.1 Комитетът смята, че в сегашната си форма предложението не насърчава чувството за принадлежност към ЕС. То не поставя необходимите основи, за да могат да бъдат постигнати осезаеми резултати в рамките на Европейската година (2013 г.), за да се намали пропастта между обществото и факторите, отговорни за вземането на решения, по отношение на гражданското участие или да се увеличи съществено легитимността на институциите на ЕС. Комитетът препоръчва да се предвиди в контекста на тематичната година **въвеждането на нова програма за насърчаване и**

²⁵ [ОВ С 224, 30 август 2008 г.](#); [ОВ С 128, 18 май 2010 г.](#); [ОВ С 51, 17 февруари 2011 г.](#)

установяването на механизми, както и изготвянето и приемането на правни актове в тази област.

- 4.2 Комитетът подчертава по-специално, че Европейската комисия би трябвало да участва с конкретни предложения, а именно бели книги относно **цялостното прилагане на членове 10 и 11 от Договора за Европейския съюз**. Установяването на европейската гражданска инициатива (член 11, параграф 4 от Договора за Европейския съюз) и другите въведени до момента инструменти не са достатъчни, за да се осигури пълноценното участие на обществото. Трябва още сега да се постави началото на дебат относно възможните различни начини за тяхното допълване²⁶.
- 4.3 Следва също така да се работи за **допълване** на съществуващите **инструменти** за диалог и участие, за **събиране на добрите практики**²⁷ и за подобряване на сътрудничеството между институциите на ЕС, както и между европейското равнище и националните органи, ангажирани по въпросите, засягащи Съюза, в това число правителствата и националните парламенти, както и гражданското общество, което не изчерпва списъка, за да може процесът на вземане на решения да бъде възможно най-открит и прозрачен.
- 4.4 Независимо от това Комитетът приканва държавите членки на ЕС да подобрят също инструментите за участие на обществото на **национално, регионално и местно равнище**, като привлекат широката общественост за участие в диалога и разработят конкретни показатели за изпълнение на поставените цели.
- 4.5 Дебатът на идеи трябва също да бъде насърчаван на европейско равнище. Трябва по-конкретно да се следи за това всеки гражданин да може да си даде сметка за обхвата на разискваните теми, както и да разбере в кой момент и по какъв начин може да участва в процеса на вземане на решения, както е необходимо да се укрепва и насърчава²⁸ **европейското медийно пространство** от гледна точка на изграждане, образование²⁹ и култура.
- 4.6 ЕИСК подчертава, че служи като мост между институциите и гражданското общество³⁰. Като се подготвя за Европейската година (2013 г.), **Комитетът заявява решимостта си да разработи и изпълни обширна програма за участие, прозрачност и иновации**, която да покаже на обществото и институциите на ЕС

26 Вж. по-конкретно становището на ЕИСК относно „Стратегия за ефективно прилагане на Хартата на основните права от Европейския съюз“, [ОВ С 376 от 22 декември 2011 г., стр. 74](#).

27 Вж. също Конференцията на OING, CONF/PLE(2009)CODE1, 2009 г.

28 [ОВ С 318, 23 декември 2006 г.](#)

29 Вж. по-специално становището на ЕИСК относно „Програма за действие Активно гражданство“ ([ОВ С 28 от 3 февруари 2006 г., стр. 29](#)).

30 [ОВ С 354 от 28 декември 2010 г., стр. 59](#).

предимствата от ангажираността на обществеността, като същевременно служи по някои въпроси като пилотен проект за други инициативи.

Предходни становища и оценка на тематичната година

- 4.7 В **предходни становища** ЕИСК вече е защитавал твърдо и последователно посочените тук ценности и цели, по-конкретно информираното гражданско участие, учението за общността и защитата и развитието на правата на всички граждани³¹.
- 4.8 Комитетът препоръчва да се включат в плана за действие, както и да се подкрепят чрез други средства действията, свързани с мобилността, които той е препоръчал в **предходни становища**, като по-конкретно става въпрос да се насърчава мобилността на младите хора, укрепването на достъпността □ или мобилността в сферата на образованието и специализираното обучение, да се подобрят условията за достъп до обучението през целия живот, да се предприемат **действия за премахване на пречките**, породени от образователните системи, недостатъчните езикови познания, въпросите, свързани с грижи за здравето, социалното осигуряване, достъпа до жилищно настаняване или други въпроси³². ЕИСК препоръчва също така да бъдат разгледани не толкова приятни аспекти, свързани с мобилността, като разделянето на семействата, риска от загуба на културна идентичност или дори социално-икономическите последици в района на произход на засегнатите лица.
- 4.9 Следва да се подкрепи препоръката всяка държава членка да изготви ръководство за правата на гражданите на други страни на Съюза, които пребивават на нейна територия и да бъде задължена да им предоставя освен това други лесно достъпни източници на информация³³. Всички позиции от становището на Комитета относно активното гражданство също трябва да бъдат подкрепени³⁴.
- 4.10 Комитетът подкрепя идеята за **мониторингов доклад за гражданството на ЕС**, както и предложението за разработване на план за действие относно начините за премахване на бариерите, които все още пречат на гражданите да упражняват правата си. Във връзка с това предлага участието на гражданите да бъде изведено като първостепенен приоритет. Той смята, че подобна инициатива ще доведе и до повишаване на осведомеността и участието на гражданите в изборите за Европейски парламент, които ще се проведат през пролетта на 2014 г., а и за следващи избори.

31 По този въпрос позоваването е например на становища на ЕИСК, упоменати в настоящия документ.

32 [ОВ С 228, 22 септември 2009 г., стр. 14.](#)

33 „Европейско гражданство — движение през границите“, пълен доклад, качествено проучване, осъществено: TNS Qual+, август 2010 г.

34 [ОВ С 28, 3 февруари 2006 г., стр. 29.](#)

- 4.11 Комитетът обръща внимание на **липсата на последователност в политиките**, разработвани от Европейската комисия: от една страна е налице воля за насърчаване на мобилността, а от друга страна се предвижда през новия бюджетен период да бъдат направени значителни промени в програмата „Младежта в движение“, които могат да доведат до диаметрално противоположен резултат и да отслабят усещането на младите хора за принадлежност към Европейския съюз, както и гражданския и европейския начин на мислене.
- 4.12 Комитетът изразява съгласие с намерението резултатите от Европейската година (2013 г.) да бъдат **подробно оценени**, както и да бъдат събрани и проучени мненията, изразени от гражданите във връзка с нейното провеждане. Тези заключения следва да бъдат взети предвид в последващото разработване на политиките на ЕС, които се отнасят за въпроси, свързани с гражданството. От своя страна Европейският икономически и социален комитет предвижда възможността да изготви **становище**, което да включва конкретни показатели и насоки за продължението на тази тема.

Институционална рамка

- 4.13 Комитетът препоръчва да се проучи възможността за създаване на специална **интергрупа в Европейския парламент**, която да насърчава междуинституционалното сътрудничество, включително и с ЕИСК, що се отнася до планирането и провеждането на мероприятия през годината.
- 4.14 ЕИСК препоръчва при подготовката за Европейската година (2013 г.) да се осигурят **адекватни ресурси** на службите на Комисията, отговорни за въпросите, свързани с участието на гражданското общество и неговото укрепване, както и да се разшири обхватът им на действие и да се засили тяхното значение и координация. Той призовава да се отдели специално внимание и на насърчаването и координирането на доброволческата дейност.
- 4.15 Като се има предвид слабата им популярност и ефективност, изглежда спорно да се поставя особен акцент върху източници на информация като Europe Direct, уебпортала „Вашата Европа“ или Solvit. Europeana и EURES също биха могли да бъдат включени в списъка. При все това институциите на ЕС могат да имат само непряка роля, като акцентът трябва да бъде поставен основно върху организираното гражданско общество. При всички случаи **информацията трябва да бъде насочена към публиката**, за която е предназначена, чрез съвременни и новаторски канали на разпространение, включително използването на социалните медии и други инструменти.

Финансови аспекти

- 4.16 Комитетът препоръчва на Европейската година (2013 г.) да бъде отпуснат **достатъчен и адекватен бюджет**. Сумата от 1 млн. евро, която е предвидена понастоящем, е недостатъчна за осъществяване на цели от такава величина. Европейската година 2011 г. разполагаше с бюджет от 11 млн. евро³⁵, ако бъде включена подготвителната работа, свършена още през 2010 г., докато този на Европейската година 2010 г. възлизаше на 17 млн. евро³⁶. Освен това е предвидено за Европейската година (2013 г.) да бъдат отделени средства от бюджетните редове и програмата на генерална дирекция „Комуникации“, ето защо не става въпрос за допълнително финансиране³⁷. Също така в тази сума, за съжаление, не са предвидени никакви средства за съфинансиране на инициативи на граждани или организации на гражданското общество³⁸. Комитетът е на мнение, че 0,2 евроцента, предвидени средно за гражданин на ЕС, не са достатъчни за осъществяване на мерките, за които се настоява в настоящото становище, макар и не всички действия и инициативи да се нуждаят от значителни ресурси. При всички случаи следва да се отдели специално внимание на дейностите, които не разполагат с необходимите финансови средства.
- 4.17 Комитетът препоръчва отпадане на разпоредбата, съгласно която финансирането „ще приеме формата на **директни покупки** на стоки и **услуги** в рамките на съществуващите рамкови договори“³⁹, защото по този начин основно се насърчават големи разходи за кампании, разработени от фирми за връзки с обществеността, не са устойчиви по своята същност и дори може да имат отрицателни последици или въобще да не са успешни в много държави членки, защото са изградени върху стандартен модел. Финансирането, доколкото е възможно, следва да бъде предоставено на организациите на гражданското общество на национално и местно равнище, които трябва да бъдат основните отговорници за провеждането на Европейската година. Един от начините за постигането на това би било средствата да се отпуснат чрез представителствата на Европейската комисия в държавите членки.

35 Европейска година на доброволчеството (2011 г.).

36 [ОВ С 51, 17 февруари 2011 г., стр. 55.](#)

37 [COM\(2011\) 0489 final – 2011/0217 \(COD\).](#)

38 Група за връзка на ЕИСК, „Европейското гражданство не е само права! Открито писмо до европейските депутати – Предложение на Комисията да обяви 2013 г. за Европейска година на гражданите“.

39 [COM\(2011\) 0489 final – 2011/0217 \(COD\).](#)

- 4.18 Трябва да бъдат взети под внимание резултатите от Европейската година (2013 г.) и поуките, които ще бъдат извлечени, като се **предвидят финансови инструменти** като бъдещата програма за финансиране „Европа за гражданите“ или други. В същото време е необходимо да се предостави повече информация относно възможностите за финансово подпомагане, целящо да насърчава гражданството на ЕС⁴⁰, да се гарантира адекватно ниво на финансиране за тези цели и да се започне обновяване на програмата за субсидиране на участието и структурирания диалог по европейските въпроси на равнище държави членки или Европейския съюз. Това ще доведе и до продължаване на по-стари програми, чиято цел беше да насърчават активното участие на гражданите на ЕС и тяхното усещане за принадлежност към Съюза⁴¹. Следва да се използва доброволната дейност, за да се покрие частта по съфинансирането на проектите.
- 4.19 Освен това Комитетът препоръчва да се възприеме **новаторски подход при планирането**, управлението и използването на **финансовите ресурси** на равнище ЕС както и на другите равнища, по-конкретно при отпускането на бюджета за гражданското участие в рамките на Европейската година.

Брюксел, 28 март 2012 г.

Председател
на Европейския икономически и социален
комитет

Staffan NILSSON

40

[COM \(2010\) 603 final](#).

41

Доклад относно напредъка към ефективно гражданство на ЕС за периода 2007-2010 г. – COM(2010) 602 final, Брюксел, 27 октомври 2010 г.